

КАКО СЕ ПРИПРЕМИТИ ЗА ЈАВНИ ПОЗИВ ЗА МЕРУ 7:

“ДИВЕРЗИФИКАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНСТАВА И РАЗВОЈ ПОСЛОВАЊА”

у оквиру ИПАРД III
програма

ВАЖНО ОБАВЕШТЕЊЕ

Ова брошура не представља пропис, нити други правни акт, већ опште смернице за потенцијалне подносиоце захтева за одобравање пројекта, у оквиру Мере 7 ИПАРД III програма, до објављивања правног акта и има искључиво информативни карактер. Коришћење ове публикације не ослобађа обавезе познавања прописа, нити процеса рада и поступања у складу са њима, те се њено коришћење препоручује искључиво уз важеће прописе и правне акте. Такође, не може се гарантовати да су све информације прикладне за сваког читаоца, да обухватају све податке и техничке и нормативне измене након датума објављивања, нити да тачно предвиђају и обавештавају о свим могућим ситуацијама. Издавач и аутори не могу сносити одговорност за штету која би евентуално могла настати у вези са коришћењем ових смерница.

САДРЖАЈ

ЛИСТА СКРАЋЕНИХ ПОЈМОВА	4
УВОД.....	5
1. ИПАРД ПРОГРАМ И МЕРА 7.....	5
1.1. ИПАРД програм.....	5
1.2. ИПАРД III програм за Републику Србију, за период 2021-2027. година.....	5
1.3. Мера 7 - Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања	6
2. КАКО ДО ИПАРД ПОДСТИЦАЈА У ОКВИРУ МЕРЕ 7?	7
3. ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.....	8
3.1. У којим подручјима можете реализовати улагања у оквиру Мере 7?	8
3.2. Можете ли бити корисник ИПАРД подстицаја за Мери 7?	8
3.3. Како да одредите величину правног лица?	9
3.4. Треба ли лице које не обавља биљну, односно сточарску производњу, или прераду пољопривредних производа, да региструје своје ПП?	9
3.5. Шта је пољопривредно газдинство „у активном статусу“?	10
3.6. Да ли се пре подношења Захтева за одобравање пројекта морате бавити непољопривредном делатношћу?.....	10
3.7. Морате ли бити произвођач пољопривредно – прехранбених производа, односно производа домаће радиности, пре подношења захтева за одобравање пројекта у Сектору директног пласмана производа?	10
3.8. Шта су планинска подручја и због чега су важна?	11
3.9. Који производи се могу продавати у објектима чије је финансирање прихватљиво у оквиру Сектора директног пласмана производа?	11
3.10. Шта су услуге малог обима?.....	11
3.11. Које инвестиције су прихватљиве за финансирање у оквиру Мере 7?.....	12
3.12. Да ли су за финансирање прихватљиве инвестиције у постројења за производњу енергије из обновљивих извора, у циљу коришћења произведене енергије за пољопривредно газдинство на коме се обавља непољопривредна делатност?	14
3.13. Да ли можете да инвестирате само у сеоско туристичко домаћинство или и у друге типове угоститељских објеката за смештај?	14
3.14. Да ли постоји ограничење у погледу капацитета објеката за смештај?	14
3.15. Да ли подносилац захтева мора бити власник објекта, односно земљишта на којем реализује инвестицију?.....	15
3.16. Који су трошкови прихватљиви за финансирање у оквиру Мере 7?	15

3.17. Да ли се вредност прихватљивих трошкова утврђује са или без пореза на додату вредност?	16
3.18. Шта су општи трошкови и која је прихватљива вредност?	16
3.19. Који трошкови нису прихватљиви за финансирање из ИПАРД фонда?	16
3.20. Да ли је прихватљива набавка половне опреме, машина, механизације и возила? .	17
3.21. Да ли постоји ограничење у погледу остваривања права на финансирање куповине возила?	17
3.22. Да ли се из ИПАРД фонда може финансирати целокупна вредност инвестиције? ..	18
3.23. Који износ ИПАРД подстицаја је могуће остварити у оквиру Мере 7?	18
3.24. Да ли можете сами да припремите захтев за остваривање права на ИПАРД подстицај?	19
3.25. Шта је референтна цена?	19
3.26. Како се подноси Захтев за одобравање пројекта?	19
3.27. Када се може поднети Захтев за одобравање пројекта?	20
3.28. Како се врши бодовање и рангирање захтева за одобравање пројекта?	20
3.29. Шта подразумева реализација инвестиције?	23
3.30. Да ли инвестиција за коју се тражи ИПАРД подстицај може бити већ започета?	23
3.31. Шта се дешава ако се током спровођења пројекта укаже потреба за одређеним изменама?	24
3.32. Који прописи се примењују?	24
3.33. Да ли се средства из ИПАРД фонда исплаћују кориснику одмах по добијању Решења о одобравању пројекта?	24
3.34. На који начин може да се финансира инвестиција до момента добијања средстава из ИПАРД фонда?	25
3.35. Да ли се спроводи контрола над инвестицијом која се реализује уз ИПАРД подршку?	25
3.36. Да ли сте у обавези да чувате документацију везану за инвестицију за коју је остварио ИПАРД подстицај?	25
3.37. Да ли се опрема, машине, механизација и објекти финансирани из ИПАРД фонда могу продати, уступити или изнајмљивати?	26
4. ПРИМЕРИ ПРИХВАТЉИВИХ ИНВЕСТИЦИЈА.....	26
4.1. Пример: Подносилац захтева је физичко лице и конкурише у оквиру Сектора руралног туризма	26
4.2. Пример: Подносилац захтева је правно лице и конкурише у оквиру Сектора руралног туризма за опремање закупљеног објекта	27

- 4.3. Пример: Подносилац захтева је предузетничка радња (аутомеханичар) која конкурише у оквиру Сектора услуга малог обима за изградњу и опремање предузетничке радње 29
- 4.4. Пример: Подносилац захтева је привредно друштво које конкурише у оквиру Сектора услуга малог обима за изградњу и опремање пансиона за негу и чување кућних љубимаца (услуге збрињавања кућних љубимаца - смештај и исхрана, чешљање, чување и тренирање)..... 30
- 4.5. Пример: Подносилац захтева је предузетничка радња која конкурише у оквиру Сектора услуге малог обима (стари занати) за набавку алата за израду корпарско – плетарских производа..... 32
- 4.6. Пример: Подносилац захтева је предузетничка радња која конкурише у оквиру Сектора директног пласмана производа за инвестирање у опремање закупљеног објекта, за продају малих количина производа од прерађеног воћа и поврћа 33

ЛИСТА СКРАЋЕНИХ ПОЈМОВА

АПР – Агенција за привредне регистре

ЕУ - Европска унија

ИПА - Инструмент за претприступну помоћ (*IPA – Instrument Pre-Accession*)

ИПАРД III - Инструмент за претприступну помоћ у области руралног развоја за програмски период од 2021. до 2027. године

ЈЛС - јединица локалне самоуправе

ЛПТ – Листа прихватљивих инвестиција и трошкова

МПШВ - Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

МТО - Министарство туризма и омладине

ПГ – пољопривредно газдинство

ПДВ - порез на додату вредност

РПГ - Регистар пољопривредних газдинстава

РС - Република Србија

УАП - Управа за аграрна плаћања (ИПАРД Агенција)

OLAF - Европска канцеларија за борбу против превара

УВОД

Одељење за управљање ИПАРД програмом (ИПАРД Управљачко тело) Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде припремило је ове смернице како би потенцијалним корисницима ИПАРД подстицаја пружило подршку у процесу припреме за подношење захтева за одобравање пројеката у оквиру ИПАРД Мере 7 – „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања” (у даљем тексту: Мера 7). Смернице су информативног карактера и треба их користити уз важеће прописе и правне акте.

Сва питања која се односе на спровођење Мере 7 могу бити упућена Контакт центру Управе за аграрна плаћања (Булевар Михајла Пупина 113 а, 11070 Београд), путем телефона [+381 11 31 07 013](tel:+381113107013) или електронске адресе ipard.info@minpolj.gov.rs.

1. ИПАРД ПРОГРАМ И МЕРА 7

1.1. ИПАРД програм

Један од начина подршке Европске уније земљама кандидатима је Инструмент претприступне помоћи (ИПА), који је у Републици Србији доступан од 2014. године. ИПАРД представља део ИПА подршке намењен руралном развоју, који има за циљ модернизацију и унапређење продуктивности сектора пољопривредне производње и прераде, развој руралних заједница и побољшање квалитета живота људи који у њима живе, као и ублажавање климатских промена и подстицање одрживог управљања природним ресурсима. Поред тога, ИПАРД има улогу и у достизању европских стандарда у области хигијене и безбедности хране, добробити животиња и заштите животне средине, али и у припреми за коришћење значајно већих фондова који ће становништву Републике Србије бити на располагању након придруживања Европској унији.

1.2. ИПАРД III програм за Републику Србију, за период 2021-2027. година

ИПАРД подршка Европске уније реализује се кроз седмогодишње ИПАРД програме. Одлуком Европске комисије од 9. марта 2022. године и Закључком Владе РС од 14. децембра 2023. године („Службени гласник РС”, број 118/23), усвојен је ИПАРД III програм за период 2021-2027. година. ИПАРД III програм може се преузети у електронској форми на званичној интернет страници МПШВ – ИПАРД Управљачког тела (www.ipard.gov.rs) и УАП (www.uap.gov.rs).

Целокупан износ ИПАРД подршке распоређен је на појединачне мере, које имају за циљ подршку у различитим сегментима руралног развоја. Мере ИПАРД III програма одабране су на основу процене потреба и потенцијала за рурални развој Републике Србије.

ИПАРД III програм пружа инвестициону подршку ЕУ у износу од 288 милиона евра. Очекује се да ће ова подршка ЕУ, заједно са националним и доприносом корисника, резултирати инвестицијама у српску пољопривреду са више од 580 милиона евра.

Република Србија је у обавези да обезбеди институционални и правни оквир за спровођење мера, на основу чега Европска комисија, кроз поступак акредитације, поверава послове спровођења мера Републици Србији, како би финансијска средства била доступна потенцијалним корисницима.

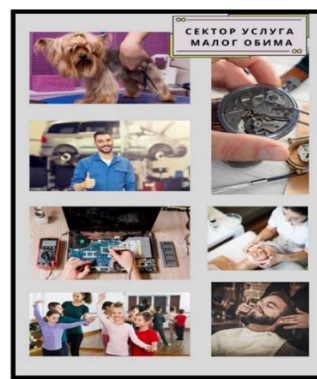
Највеће предности које ИПАРД доноси у национални систем подршке пољопривреди и руралном развоју јесу, између осталог, дугорочно планирање и транспарентност исплате средстава. Буџет се одређује за седмогодишњи период, а износ средстава и проценат подршке за сваку меру прописани су ИПАРД програмом.

Уколико поседује неопходна знања и вештине, сваки подносилац захтева може самостално да припреми захтев за одобравање пројекта, захтев за авансну и коначну исплату ИПАРД подстицаја или захтев за измену одобреног пројекта. Подносилац не мора сам да предузима све активности везане за предметни захтев, већ може уговорити стручну помоћ предузетника или привредног друштва регистрованога за пружање консултантских услуга. За припрему техничке документације предметног захтева, подносилац може ангажовати овлашћена лица за израду техничке документације, као што су архитекте, инжењери и пројектанти.

1.3. Мера 7 - Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања

Главни циљ Мере 7 је пружање подршке недовољно диверзификованој економији руралних подручја, која је високо зависна од сектора пољопривредне производње и коришћења природних ресурса. У том смислу, подршка кроз Меру 7 треба да допринесе побољшању могућности за запошљавање у руралним подручјима и увећању прихода домаћинстава, као и повећању атрактивности руралних подручја као места за рад и живот, у циљу смањења одлива становништва из ових подручја.

ИПАРД Мера 7 представља подршку инвестицијама у следећим секторима:

Кроз Меру 7 потенцијални корисници могу остварити повраћај и до 75% уложених средстава и то за широк спектар инвестиција у оквиру изградње и опремања објеката за обављање непољопривредне делатности, односно производње енергије из обновљивих извора.

Корисници Мере 7, прихватљиве инвестиције, интензитет подршке, као и услови које је потребно испунити за остваривање права на ИПАРД подстицаје у Мери 7, биће дефинисани Правилником.

2. КАКО ДО ИПАРД ПОДСТИЦАЈА У ОКВИРУ МЕРЕ 7?

Како бисте остварили право на ИПАРД подстицаје у оквиру Мере 7, неопходно је да предузмете следеће кораке:

1. Изаберете сектор улагања и одредите инвестиције за које бисте поднели захтев за одобравање пројекта;
2. Проверите испуњеност услова у погледу места планиране инвестиције. Видети *Прилог 10 ИПАРД III програма*;
3. Проверите опште и посебне услове у погледу лица које остварује право на ИПАРД подстицаје (физичко лице, предузетник, привредно друштво), као и величину привредног субјекта (ако захтев подноси предузетник/привредно друштво).
Видети *Правилник о упису у Регистар пољопривредних газдинстава, промени података и обнови регистрације, електронском поступању, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства („Службени гласник РС”, бр. 25/23, 110/23 и 3/24); Закон о рачуноводству („Службени гласник РС”, бр. 73/19 и 44/21 – др. закон).*
4. Информишете се о неприхватљивим трошковима;
5. Проверите испуњеност општих и посебних услова и поседовања, односно могућности прибављања прописане документације, којом се ови услови доказују у поступку остваривања права на ИПАРД подстицаје у фази одобравања пројекта.
6. Самостално одредите могући број бодова захтева за одобравање пројекта;
7. Сагледате временски оквир који је неопходан за прибављање прописане документације и прибављање документације која недостаје;
8. Упознате се са могућим номиналним износима ИПАРД подстицаја и процентом ИПАРД подстицаја за изабране секторе и врсту инвестиције;
9. Процените економску одрживост пројекта на крају инвестиционог периода, како бисте сагледали да ли можете да финансирате инвестиције и редовно измирујете своје обавезе, не доводећи у ризик обављање текућих послова на пољопривредном газдинству.
10. Размотрите начине за обезбеђивање финансијских средстава за реализацију целокупног пројекта (сопствена средства, банкарски кредит);
11. Прикупите понуде за предмет инвестиције;

12. Пратите сајтове и друштвене мреже Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде - ИПАРД Управљачко тело (<https://ipard.gov.rs>) и Управе за аграрна плаћања (<https://uap.gov.rs>).

3. ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

3.1. У којим подручјима можете реализовати улагања у оквиру Мере 7?

Мера 7 реализује се у руралним подручјима Републике Србије, која су дефинисана за потребе њеног спровођења.

Рурална подручја су подручја насељених места на територији Региона Војводине, Београдског региона, Региона Шумадије и Западне Србије и Региона Јужне и Источне Србије, у складу са законом којим се уређује регионални развој, са густином насељености мањом од 150 становника по km^2 , која се не налазе у Прилогу 10 ИПАРД III програма.

Изузетно, инвестиције у Сектору директног пласмана пољопривредно – прехранбених производа (у даљем тексту: Сектор директног пласмана производа) могу да се реализују и у урбаном подручју.

3.2. Можете ли бити корисник ИПАРД подстицаја за Меру 7?

Потенцијални корисници Мере 7 су: физичка лица, предузетници и привредна друштва (разврстана у микро или мала правна лица).

	Физичко лице (носилац ПГ)	Предузетник	Привредно друштво
уписан у РПГ (комерцијално ПГ у активном статусу)	✓	✓	✓
регистрован у АПР (активан статус)	✗	✓	✓
разврстан у микро или мало правно лице	✗	✓	✓
није покренут поступак стечаја или ликвидације	✗	✓	✓
рачуни код пословних банака нису: - блокирани - били у блокади дуже од 30 дана у периоду од 12 месеци пре подношења Захтева	✗	✓	✓
у структури власништва има мање од 25% јавног капитала или гласачких права тог јавног капитала	✗	✓	✓
није у групи повезаних лица у којој су неки од чланова велика правна лица	✗	✓	✓

3.3. Како да одредите величину правног лица?

Правна лица и предузетници се према величини могу разврстати у микро, мала, средња или велика правна лица, сагласно критеријумима и граничним вредностима прописаним чланом 6. Закона о рачуноводству („Службени гласник РС”, бр. 73/19 и 44/21 - др. закон).

Разврставање по величини се врши на основу података о просечном броју запослених, пословном приходу и вредности укупне активе утврђене на датум биланса редовног годишњег финансијског извештаја и Статистичког извештаја за претходну годину, а утврђена величина се, након верификовања од стране Агенције за привредне регистре (АПР), користи за текућу годину.

Критеријуме за разврставање правних лица, заједно са калкулатором, можете пронаћи на званичној интернет страници АПР. Уколико испуњава најмање два од три наведена критеријума, правно лице и предузетник се разврставају у микро, односно мало правно лице.

3.4. Треба ли лице које не обавља биљну, односно сточарску производњу, или прераду пољопривредних производа, да региструје своје ПГ?

У Регистар пољопривредних газдинстава (РПГ) уписује се:

а. пољопривредно газдинство на коме предузетник, привредно друштво, земљорадничка задруга, установа или друго правно лице, са седиштем у Републици Србији, обавља: пољопривредну делатност, прераду пољопривредних производа и/или друге непољопривредне делатности (рурални туризам, стари занати и сл.);

б. породично пољопривредно газдинство на коме физичко лице – пољопривредник, са пребивалиштем у Републици Србији, самостално или заједно са члановима свог домаћинства обавља пољопривредну производњу и/или непољопривредне делатности (рурални туризам, стари занати и сл.).

Физичко, односно правно лице које намерава да се бави угоститељством, односно пружањем неке услуге малог обима, а не поседује пољопривредно земљиште, нити животиње, уписује у РПГ друго земљиште или грађевинску целину на коме обавља, односно на којој ће обављати непољопривредну активност за коју подноси Захтев за одобравање пројекта.

РПГ води Управа за аграрна плаћања (УАП) као јединствену, централизовану, електронску базу података о пољопривредним газдинствима и породичним пољопривредним газдинствима, употребом софтверског решења еАграр. Упис у РПГ обавља се у *online* форми, непосредно у оквиру софтверског решења еАграр.

Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава, промени података и обнови регистрације, електронском поступању, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства („Службени гласник РС”, број 25/23) <https://uap.gov.rs/wp-content/uploads/2023/04/rpg-pravilnik.pdf> прописани су услови уписа у РПГ, лица која се могу уписати, потребна документација, обрасци и др.

3.5. Шта је пољопривредно газдинство „у активном статусу”?

Пољопривредно газдинство се у РПГ аутоматски води као газдинство „у активном статусу”, осим ако се стекну услови за пасивни статус, као што су изостанак обнове регистрације, престанак неких од услова за упис у РПГ, неизвршавање одређених обавеза и непридржавање прописа и сл.

3.6. Да ли се пре подношења Захтева за одобравање пројекта морате бавити непољопривредном делатношћу?

У Сектору директног пласмана производа, корисник мора имати регистровану производњу пољопривредних производа, односно производа домаће радиности и мора бити уписан у РПГ са одговарајућом шифром делатности, као и у регистар АПР.

Потенцијални корисник ИПАРД подстицаја у моменту подношења захтева за одобравање пројекта може да се бави угоститељском делатношћу, односно пружањем услуге смештаја, а може и да започне бављење истом по завршетку реализације инвестиције (пре подношења захтева за коначну исплату ИПАРД подстицаја).

У оквиру Сектора услуга малог обима, корисник мора бити уписан у РПГ са одговарајућом шифром непољопривредне делатности на коју се захтев односи, као и у регистар АПР.

3.7. Морате ли бити произвођач пољопривредно – прехранбених производа, односно производа домаће радиности, пре подношења захтева за одобравање пројекта у Сектору директног пласмана производа?

Један од услова прихватљивости корисника у Сектору директног пласмана производа јесте да морате бити произвођач пољопривредно – прехранбених производа, односно

производа домаће радиности, пре подношења захтева за одобравање пројекта у Сектору директног пласмана производа.

3.8. Шта су планинска подручја и због чега су важна?

Планинска подручја су насељена места на просечној надморској висини од 500 и преко 500 метара, према подацима Републичког геодетског завода, а одређена су *Правилником о одређивању подручја са отежаним условима рада у пољопривреди („Службени гласник РС”, број 132/21).*

3.9. Који производи се могу продавати у објектима чије је финансирање прихватљиво у оквиру Сектора директног пласмана производа?

У објектима у оквиру Сектора директног пласмана производа могу се продавати пољопривредно - прехранбени производи, и то: храна биљног порекла и храна животињског порекла, која се производи и ставља у промет у складу са прописима којима се уређује производња и промет малих количина хране биљног порекла, пословање малим количинама хране и примарних производа и производи домаће радиности који су сертификовани у складу са прописом којим се уређује одређивање послова, који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности (одећа, обућа, уметнички предмети и козметичко – хигијенски производи).

3.10. Шта су услуге малог обима?

Услуге малог обима прихватљиве за финансирање су непољопривредне услужне делатности микро и малих правних лица и предузетника, које обухватају привредне делатности, образовне и саветодавне делатности (нпр. радионице за поправку и одржавање моторних возила; радионице за поправку и одржавање пољопривредних машина и механизације; радионице за поправку рачунара, одеће, обуће, уређаја и апарата за употребу у домаћинству; фризерски и козметички салони,

хемијско чишћење; школе вожње, плеса, музике, рачунара, страних језика; спортске и рекреативне активности и др), које су наведене у Шифарнику других непољопривредних активности који представља саставни део *Правилника о упису у регистар пољопривредних газдинстава, промени података и обнови регистрације, електронском поступању, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства* („Службени гласник РС”, број 25/23) <https://uap.gov.rs/wp-content/uploads/2023/04/rpg-pravilnik.pdf>.

3.11. Које инвестиције су прихватљиве за финансирање у оквиру Мере 7?

Мером 7 предвиђена је подршка инвестицијама у: Сектору директног пласмана пољопривредно - прехранбених производа и производа домаће радиности, Сектору руралног туризма и Сектору услуга малог обима и то кроз: изградњу (изградња, доградња, реконструкција, адаптација, санација и инвестиционо одржавање, као и постављање монтажно - демонтажних објеката) и опремање:

а. објеката за складиштење, паковање и пласман готових производа, категорисаних смештајних објеката (објеката домаће радиности, сеоско туристичких домаћинстава, хотела, кампова и сл.), објеката за обављање услуга малог обима;

б. пратећих објеката за пружање угоститељских услуга (базена и *wellness* објеката; објеката за складиштење, продају и дегустацију хране и пића; објеката за одржавање креативних и едукативних радионица, туристичке инфраструктуре, објеката за рекреацију и сл.);

в. спољашњих простора;

г. набавку нове механизације, машина и опреме у сврху пружања услуга директног пласмана производа, руралног туризма и услуга малог обима.

У оквиру подршке кроз Меру 7 за финансирање је прихватљива набавка нових непољопривредних моторних возила која су намењена искључиво за сврху обављања делатности директног пласмана производа, руралног туризма, као и у сврху услуга малог обима (специјализовано возило снабдевено уређајима и опремом за потребе обављања делатности, возило за превоз терета и др.).

За финансирање је прихватљива и набавка возила за спорт и разоноду у Сектору руралног туризма (бицикл, моторни четвороцикл, спортски чамац и др. у складу са Листом прихватљивих трошкова, која је саставни део Правилника).

Трошкови набавке возила у свим секторима прихватљиви су највише до 30% укупне вредности прихватљивих трошкова инвестиције, искључујући опште трошкове. Корисник који остварује право на подршку у више сектора, може остварити право за набавку возила само у једном сектору.

3.12. Да ли су за финансирање прихватљиве инвестиције у постројења за производњу енергије из обновљивих извора, у циљу коришћења произведене енергије за пољопривредно газдинство на коме се обавља непољопривредна делатност?

Инвестиције у изградњу и опремање објеката за производњу енергије из обновљивих извора (постројење на биомасу, постројење на биогаз, постројење на геотермалну енергију, постројење на соларну енергију, укључујући повезивање постројења на дистрибутивну мрежу), прихватљиве су за финансирање само у случају сопствене потрошње, односно у циљу обављања непољопривредне активности у сваком од сектора ове мере. Вишак произведене електричне енергије дозвољено је испоручити у електроенергетски систем.

3.13. Да ли можете да инвестирате само у сеоско туристичко домаћинство или и у друге типове угоститељских објеката за смештај?

У оквиру ИПАРД Мере 7 могуће је инвестирати у било који тип угоститељског објекта за смештај који се категорише, тако да није обавезно имати сеоско туристичко домаћинство.

У складу са Законом о угоститељству, физичко лице може да обавља угоститељску делатност као сеоско туристичко домаћинство, односно домаћа радиност.

Угоститељски објекти за исхрану који не припадају категорисаним објектима (нису уз категорисани смештајни објекат), нису прихватљиве инвестиције за финансирање.

3.14. Да ли постоји ограничење у погледу капацитета објеката за смештај?

Укупан број индивидуалних лежајева у свим категорисаним угоститељским објектима за смештај, које корисник ИПАРД подршке може да има на територији Републике Србије, не сме да буде већи од 30 у моменту подношења захтева за одобравање пројекта, у моменту подношења захтева за коначну исплату ИПАРД подстицаја, као и пет година од момента коначне исплате средстава.

3.15. Да ли подносилац захтева мора бити власник објекта, односно земљишта на којем реализује инвестицију?

Уколико је у питању изградња објекта (изградња, доградња, реновирање, адаптација), катастарска парцела мора бити у власништву или сувласништву подносиоца захтева. Објекат мора бити у власништву подносиоца захтева.

У случају сувласништва над парцелом/објектом, подносилац захтева треба, уз сагласност осталих сувласника, да прибави сву грађевинску документацију искључиво на своје име.

Уколико је предмет инвестиције опремање објекта:

- у случају физичког лица, објекат мора бити у власништву подносиоца захтева, а
- у случају предузетника и привредног друштва, осим власништва над објектом који се опрема, прихватљиво је и право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем, односно са уступиоцем – физичким лицем, јединицом локалне самоуправе (у даљем тексту: ЈЛС), црквом, манастиром или министарством надлежним за послове пољопривреде, на период закупа, односно коришћења од најмање десет година, почев од календарске године у којој се подноси захтев за одобравање пројекта (ако је објекат предмет закупа, односно коришћења, не може имати уписане друге терете, осим предметног закупа, односно права коришћења).

3.16. Који су трошкови прихватљиви за финансирање у оквиру Мере 7?

Свака инвестиција за коју се подноси Захтев за одобравање пројекта, може да се састоји од прихватљивих и неприхватљивих трошкова.

Прихватљиви трошкови у оквиру Мере 7 су трошкови спровођења финансиране активности, настали у сврху набавке робе, радова или услуга, као и општи трошкови. Прихватљиви трошкови дефинисани су у Листи прихватљивих инвестиција и трошкова, која ће бити прилог Правилника. Уз сваки Јавни позив биће објављена Листа прихватљивих инвестиција и трошкова за које се може остварити подстицај у оквиру конкретног Јавног позива. Прихватљиве инвестиције су разврстане по секторима.

Прихватљиви трошак је трошак спровођења финансиране активности (настао у сврху набавке робе, радова или услуга) и мора да се односи на исплате које изврши подносилац захтева. Доказује се рачунима и другим рачуноводственим документима, у складу са важећим прописима. Израчунава се тако што се од укупног износа инвестиције одбије износ неприхватљивих трошкова.

3.17. Да ли се вредност прихватљивих трошкова утврђује са или без пореза на додату вредност?

Вредност прихватљивих трошкова утврђује се без пореза на додату вредност (ПДВ) који спада у неприхватљиве трошкове.

3.18. Шта су општи трошкови и која је прихватљива вредност?

Општи трошкови су издаци за консултантске услуге и друге стручне услуге за припрему, прибављање, односно израду документације за остваривање права на одобравање пројеката, као и остваривање права на одобравање исплате ИПАРД подстицаја.

Општи трошкови су једина врста трошкова која се може реализовати пре добијања Решења о одобравању пројекта, и то у периоду важења ИПАРД III програма.

Прихватљив износ општих трошкова утврђује се у вредности до 10% од вредности прихватљивих трошкова предметне инвестиције, док је прихватљив износ за израду пословног плана до 5% од вредности прихватљивих трошкова предметне инвестиције.

3.19. Који трошкови нису прихватљиви за финансирање из ИПАРД фонда?

Осим трошкова који се не налазе на Листи прихватљивих трошкова и инвестиција, трошкови који нису прихватљиви за финансирање из ИПАРД фонда су:

1. порези, укључујући порез на додату вредност (ПДВ);
2. царине, увозне и друге дажбине;
3. куповина, закуп или лизинг земљишта и постојећих објеката, без обзира на то да ли ће лизинг резултирати променом власништва;
4. казне, финансијски пенали и судски трошкови;
5. трошкови пословања (режијски трошкови продате робе и други оперативни трошкови, трошкови везани за запослене и слично);
6. набавка половних машина, механизације и опреме;
7. куповина машина, механизације, опреме и возила у сврху обављања пољопривредне производње и прераде пољопривредних производа;
8. банкарски трошкови, трошкови гаранција и слични трошкови;

9. трошкови конверзије, трошкови и губици у погледу курсне разлике у вези са ИПАРД наменским рачуном, као и други чисто финансијски трошкови;
10. доприноси у природи – свака роба, рад или материјал уложен од стране подносиоца; нпр. ако подносилац захтева самостално изради пословни план, употреби сопствени рад и материјал при изградњи предметног објекта и слично, не може обезбедити прихватљиви рачун и не може ове трошкове приказати као прихватљиве трошкове за које се остварује право на подстицаје;
11. трошкови одржавања, амортизације или закупа;
12. набавка предмета инвестиције путем лизинга, компензације, асигнације и цесије или набавка на други начин који представља гашење обавезе путем пребијања дуга...

3.20. Да ли је прихватљива набавка половне опреме, машина, механизације и возила?

Набавка половне опреме, машина, механизације и возила није прихватљива у оквиру ИПАРД III програма, већ она мора да буде нова и некоришћена, односно произведена највише пет година пре године у којој се подноси Захтев за одобравање пројекта и која се први пут ставља у употребу.

3.21. Да ли постоји ограничење у погледу остваривања права на финансирање куповине возила?

У оквиру Мере 7 може се остварити право на ИПАРД подршку за куповину само једног моторног возила за обављање непољопривредне активности, у складу са правилником, у периоду спровођења ИПАРД III програма.

У Сектору руралног туризма, број возила за спорт и разоноду, који је прихватљив за финансирање, биће утврђен у Листи прихватљивих трошкова.

3.22. Да ли се из ИПАРД фонда може финансирати целокупна вредност инвестиције?

Није могуће финансирати целокупну вредност инвестиције из ИПАРД фонда. Подршка се заснива на томе да се по завршетку реализације инвестиције уложена средства рефундирају у износу од основних 60% до максималних 75% укупних прихватљивих трошкова (повраћај средстава се може остварити само за онај део инвестиције који спада у прихватљиве трошкове).

3.23. Који износ ИПАРД подстицаја је могуће остварити у оквиру Мере 7?

Износ ИПАРД подстицаја који корисник може да оствари зависи од сектора у који се финансира, и то у:

1. Сектору директног пласмана производа:

- за изградњу или за изградњу и опремање, износ од 5.000 до 300.000 евра;
- за опремање, износ од 5.000 до 100.000 евра;

2. Сектору руралног туризма, износ од 20.000 до 300.000 евра;

3. Сектору услуга малог обима:

- за изградњу или за изградњу и опремање, износ од 5.000 до 300.000 евра;
- за опремање, износ од 5.000 до 200.000 евра.

То значи да минималан, укупан износ, планиране инвестиције мора бити такав да омогући да износ ИПАРД подршке (од основних 60% од износа прихватљивих трошкова) не буде мањи од 5.000 евра, како захтев не би био одбијен.

За инвестиције у више сектора и без обзира на вредност инвестиције, корисник може да оствари право на ИПАРД подстицаје у износу од 20.000 до 300.000 евра, по једном захтеву. У периоду спровођења ИПАРД III програма, корисник може да поднесе више захтева (највише један захтев по јавном позиву) и тако оствари укупан износ ИПАРД подстицаја у вредности до 600.000 евра. Притом, наредни захтев за одобравање пројекта у оквиру Мере 7 може се поднети тек након подношења захтева за коначну исплату ИПАРД подстицаја за претходну инвестицију.

3.24. Да ли можете сами да припремите захтев за остваривање права на ИПАРД подстицај?

Уколико подносилац захтева поседује неопходна знања и вештине, он може самостално да припреми захтев за одобравање пројекта, захтев за исплату подстицаја, као и захтев за измену одобреног пројекта.

Подносилац захтева не мора сам да предузима све активности везане за поднети захтев, већ може уговорити стручну помоћ предузетника или привредног друштва за пружање консултантских услуга.

На интернет страници МПШВ - ИПАРД Управљачког тела (<http://ipard.gov.rs>) и УАП – ИПАРД агенција (<https://uap.gov.rs/ipard-ii-u-srbiji/>) објављен је Преглед консултантских кућа/агенција ангажованих од стране ИПАРД корисника у току ИПАРД II програмског периода, који је информативног карактера.

Подршку у припреми захтева за одобравање пројекта и захтева за одобравање исплате пружају и Пољопривредне саветодавне и стручне службе Србије и Пољопривредна стручна служба АП Војводине, које су прошле обуку МПШВ, а равномерно су територијално распоређене. Такође, на располагању је и подршка запослених у МПШВ.

У случају да се подносилац захтева одлучи за ангажовање консултанта, важно је да има у виду да овај трошак спада у прихватљиве трошкове. У опште трошкове спада и израда пословног плана, који подносилац може да изради и самостално (у том случају израда неће бити трошак за који се тражи подстицај).

За припрему техничке документације и израде студије изводљивости, подносилац може ангажовати стручњаке – архитекте, инжењере, односно друге предузетнике и правна лица која су регистрована за обављање наведених послова у оквиру одговарајуће делатности. Припрема техничке документације и израде студије изводљивости такође спада у прихватљиве опште трошкове.

3.25. Шта је референтна цена?

Референтна цена је цена инвестиције или дела инвестиције која се утврђује на основу тржишне цене и служи за утврђивање основице за обрачун ИПАРД подстицаја. Базу референтних цена води и уређује УАП, у складу са посебним прописима.

3.26. Како се подноси Захтев за одобравање пројекта?

Захтев за одобравање пројекта подноси се на обрасцу који се објављује уз Јавни позив за Мери 7.

Поступак за одобравање пројекта се покреће по захтеву странке која испуњава услове у погледу лица која остварују право на ИПАРД подстицаје и на основу статусних података из РПГ на дан подношења захтева за одобравање пројекта у погледу услова за остваривање права на одобравање пројекта и права на коначну исплату ИПАРД подстицаја. Инвестиција која је део ИПАРД захтева за подршку не сме бити започета пре него што је пројекат одобрен, односно пре доношења решења о одобравању пројекта, осим у делу који се односи на опште трошкове. То практично значи да подносилац захтева за одобравање пројекта не сме да предузме ниједну радњу везану за реализацију инвестиције која је предмет захтева пре него што прими решење о одобравању пројекта.

Подносилац захтева по истом Јавном позиву може поднети само један захтев за одобравање пројекта, који може да се односи на више сектора и да обухвати једну или више инвестиција из Листе прихватљивих инвестиција и трошкова за расписани Јавни позив за МЕРУ 7.

3.27. Када се може поднети Захтев за одобравање пројекта?

Јавни позив се објављује на званичним интернет страницама МПШВ (<http://www.minpolj.gov.rs>), ИПАРД Управљачког тела (www.ipard.gov.rs) и УАП (<https://uap.gov.rs/javni-pozivi-ipard-iii/>). УАП може расписати један или више јавних позива у току календарске године за један или више сектора, односно инвестиција.

Јавни позив садржи рок за подношење захтева за одобравање пројекта, висину расположивих средстава за расписани јавни позив, образац захтева за одобравање пројекта и одобравање исплате, списак документације и друге податке везане за јавни позив. Захтев за одобравање пројекта са пропратном документацијом у складу са јавним позивом, подноси се на начин и у року одређеним јавним позивом.

3.28. Како се врши бодовање и рангирање захтева за одобравање пројекта?

Бодовна листа захтева за одобравање пројекта објављује се на званичној интернет страници УАП. Подносилац захтева за одобрење пројекта има право на приговор на своје место на бодовној листи у року од 15 дана од дана објављивања листе. О приговору УАП решава у року од 15 дана од дана подношења.

По коначности свих решења поводом приговора, УАП објављује коначну ранг-листу захтева за одобравање пројекта на званичној интернет страници. Она се састоји од ранглисте захтева за које постоје расположива средства по јавном позиву и за које се врши даља административна контрола и ранг-листе захтева за које не постоје расположива средства за одобравање пројекта одређена јавним позивом.

Поступак по захтеву за одобравање пројекта за који је у складу са коначном ранг-листом утврђено да не постоје расположива средства за одобравање пројекта по јавном позиву, директор УАП обуставља решењем.

Критеријуми за бодовање и рангирање		Бодови
I	СТАТУС ПОДНОСИОЦА ЗАХТЕВА (СТРУЧНА СПРЕМА)	Највише 9
1.	Подносилац захтева има средње образовање (средња стручна школа/гимназија) у трогодишњем, односно четворогодишњем трајању	5
2.	Подносилац захтева има вишу или високу стручну спрему стечену у високој школи струковних студија (VI степен) или стечених 180 ЕСПБ поена	7
3.	Подносилац захтева има завршене академске студије на факултету или мастер студије (VII степен) или стечених 240 и више ЕСПБ поена	9
II	КАТЕГОРИЈА ПОДНОСИОЦА ЗАХТЕВА	Највише 17
1.	Подносилац захтева је млађи од 40 година на дан подношења захтева за одобравање пројекта	7
2.	Подносилац захтева је женског пола	5
3.	Подносилац захтева у тренутку подношења захтева за одобравање пројекта нема решење о одобрењу пројекта из претходних ИПАРД јавних позива	5
III	ВРСТА ИНВЕСТИЦИЈЕ	Највише 6
1.	Предмет захтева за одобравање пројекта је изградња објекта	6
IV	УТИЦАЈ ИНВЕСТИЦИЈЕ НА ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	Највише 9
1.	Захтев за одобравање пројекта укључује инвестицију у изградњу објекта у складу са посебним прописом којим се уређују технички стандарди планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама	9
V	МЕСТО ИНВЕСТИЦИЈЕ	Највише 6
1.	Место инвестиције се налази у подручју са отежаним условима рада у пољопривреди, и то у планинском подручју или у девастираном подручју, у складу са посебним прописом којим се одређују подручја са отежаним условима рада у пољопривреди	6
VI	ДОПРИНОС ИНВЕСТИЦИЈЕ ЗАПОШЉАВАЊУ	Највише 12
1.	Један новозапослени	7
2.	Најмање два новозапослена	12

VII	СЕКТОРСКИ КРИТЕРИЈУМИ	Највише 5
1.	Сектор директног пласмана производа	5
2.	Сектор услуга малог обима	3
VIII	УТИЦАЈ ИНВЕСТИЦИЈЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	Највише 10
1.	Предмет захтева за одобравање пројекта је изградња објекта за обављање непољопривредне активности и изградњу и/или опремање постројења за производњу и складиштење енергије из обновљивих извора	10
МАКСИМАЛАН БРОЈ БОДОВА		74

ОБЈАШЊЕЊЕ КРИТЕРИЈУМА ЗА БОДОВАЊЕ И РАНГИРАЊЕ

I СТАТУС ПОДНОСИОЦА ЗАХТЕВА (СТРУЧНА СПРЕМА)

Бодови се остварују уколико критеријум бодовања испуњава:

1. носилац породичног пољопривредног газдинства, у случају да је подносилац захтева за одобравање пројекта физичко лице;
2. предузетник, у случају да је подносилац захтева за одобравање пројекта предузетник;
3. члан друштва који има најмање 50,01% уписаног власништва у привредном друштву, у случају да је подносилац захтева за одобравање пројекта привредно друштво.

II КАТЕГОРИЈА ПОДНОСИОЦА ЗАХТЕВА

Бодове остварује подносилац захтева за одобравање пројекта - физичко лице, носилац породичног пољопривредног газдинства, који је на дан подношења захтева за одобравање пројекта млађи од 40 година.

Бодове остварује подносилац захтева за одобравање пројекта - физичко лице, женског пола.

III ВРСТА ИНВЕСТИЦИЈЕ

У случају да се инвестиција односи на изградњу, подносилац захтева остварује право на бодове само у случају да у моменту подношења захтева за одобравање пројекта поседује грађевинску дозволу, односно решење за извођење радова.

IV УТИЦАЈ ИНВЕСТИЦИЈЕ НА ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Бодови се остварују ако пројекат има утицај на рањиву категорију становништва – особе са инвалидитетом, и то ако је пројектом предвиђен олакшан приступ и боравак у објекту.

V МЕСТО ИНВЕСТИЦИЈЕ

У случају инвестиције у изградњу и/или опремање објекта место инвестиције јесте катастарска парцела на којој се обавља изградња и/или опремање објекта.

VI ДОПРИНОС ИНВЕСТИЦИЈЕ СТВАРАЊУ НОВИХ РАДНИХ МЕСТА

Предузетник, односно привредно друштво, приликом подношења захтева за коначну исплату мора имати онај број новозапослених лица за који је остварио бодове.

VII СЕКТОРСКИ КРИТЕРИЈУМИ

У случају да се инвестиција односи на два или више сектора, бодови се остварују за онај сектор у коме се налази највећи финансијски удео прихватљивих трошкова инвестиције.

VIII УТИЦАЈ ИНВЕСТИЦИЈЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Бодове остварује лице у случају инвестиције у изградњу објекта за обављање непољопривредне активности и изградњу и/или опремање постројења за производњу и складиштење енергије из обновљивих извора.

3.29. Шта подразумева реализација инвестиције?

Појам „реализација инвестиције” представља извршење свих радњи везаних за набавку предмета инвестиције, и то: закључење уговора о пружању консултантских, пројектантских и др. услуга, закључење уговора о извођењу грађевинских радова, закључење купопродајног уговора, промет робе и услуга, издавање докумената који прате грађевинске радове и робу, преузимање робе, исплата цене у потпуности, као и стављање инвестиције у функцију у складу са наменом.

Након завршетка реализације инвестиције, потенцијални корисник подстицаја подноси УАП Захтев за коначну исплату ИПАРД подстицаја, на основу ког се врши поврат уложених средстава.

3.30. Да ли инвестиција за коју се тражи ИПАРД подстицај може бити већ започета?

Реализација инвестиције може започети тек након што УАП донесе решење о одобравању пројекта, осим за опште трошкове, који могу бити реализовани и пре добијања овог решења. У том смислу, пре добијања решења, могу се спровести само радови на припреми документације, која је неопходна за подношење захтева за одобравање пројекта, као што су припрема техничко-технолошке документације, израда економске документације, пословног плана, стицање власништва над некретнинама на којима ће се обављати инвестиција, прибављање дозвола итд.

Уколико контрола на лицу места УАП утврди да је инвестиција започета пре него што је Решење о одобравању пројекта донето, подносилац Захтева губи право на ИПАРД подстицај за ту инвестицију.

Ако је предмет захтева инвестиција у изградњу објекта на коме су поједине врсте радова реализоване пре подношења захтева за одобравање пројекта, право на одобравање пројекта се може остварити у складу са прописима којима се уређује планирање и изградња уз одговарајући налаз овлашћеног судског вештака грађевинске струке који садржи утрошак радова и грађевинских производа за изведене радове, до дана подношења захтева за одобравање пројекта.

3.31. Шта се дешава ако се током спровођења пројекта укаже потреба за одређеним изменама?

Корисник током реализације не сме да одступа од пројекта одобреног решењем о одобравању пројекта. Уколико у току реализације ипак дође до непредвиђених ситуација због којих је неопходна оправдана измена пројекта, или продужетак рока за подношење захтева за коначну исплату, корисник може поднети Захтев за измену одобреног пројекта.

Измене пројекта морају бити у складу са општим и посебним условима за одобравање пројекта и у поступку за остваривање права на ИПАРД подстицаје допуштена је само једна измена одобреног пројекта.

3.32. Који прописи се примењују?

Корисник који је остварио право на одобравање пројекта, остварује право на исплату ИПАРД подстицаја, ако инвестиција испуњава прописане услове који су доступни у *Прилогу 5 – Листа релевантних националних стандарда ИПАРД III програма.*

3.33. Да ли се средства из ИПАРД фонда исплаћују кориснику одмах по добијању Решења о одобравању пројекта?

Средства из ИПАРД фонда се исплаћују након добијања Решења о исплати средстава. Корисник ИПАРД подстицаја може остварити право на авансну исплату ИПАРД подстицаја у висини до 50% од вредности утврђене Решењем о одобравању пројекта.

Средства из ИПАРД фонда се додељују након Решења о одобравању авансне исплате, а на основу захтева за одобравање авансне исплате. Уз Захтев за авансну исплату, корисник доставља банкарску гаранцију која одговара износу од 110% захтеваног износа авансне исплате.

Коначна исплата средстава се врши након Решења о одобравању коначне исплате, на основу захтева за одобравање коначне исплате, а који се подноси након завршетка реализације инвестиције и стављања у функцију у складу са наменом.

3.34. На који начин може да се финансира инвестиција до момента добијања средстава из ИПАРД фонда?

Инвестиција се може реализовати из сопствених средстава или из позајмљених извора финансирања (нпр. кредити банке). Притом, предмет инвестиције не сме бити финансиран из других извора јавног финансирања, односно, не сме бити у поступку за остваривање подршке из других јавних извора финансирања (нпр. поступак остваривања права на подстицајна средства за исту инвестицију, али кроз неки пројекат или из буџета ЈЛС).

3.35. Да ли се спроводи контрола над инвестицијом која се реализује уз ИПАРД подршку?

Да, контрола над предметном инвестицијом се спроводи као контрола на лицу места, и то: пре одобравања пројекта, након реализације инвестиције, а пре коначне исплате ИПАРД подстицаја, као и у року од пет година од дана исплате ИПАРД подстицаја. Послове контроле инвестиције спроводи Сектор за контролу на лицу места УАП.

3.36. Да ли сте у обавези да чувате документацију везану за инвестицију за коју је остварио ИПАРД подстицај?

Корисник ИПАРД подстицаја је у обавези да чува документацију која се односи на доделу средстава из ИПАРД III програма у року од пет година од дана исплате ИПАРД подстицаја.

3.37. Да ли се опрема, машине, механизација и објекти финансирани из ИПАРД фонда могу продати, уступити или изнајмљивати?

Предмет инвестиције који је финансиран из ИПАРД фонда не може се продати, уступити или изнајмљивати, у периоду од пет година од дана исплате ИПАРД подстицаја, у складу са обавезом примаоца средстава да наменски користи, не отуђи, нити омогући другом лицу коришћење предмета инвестиције.

4. ПРИМЕРИ ПРИХВАТЉИВИХ ИНВЕСТИЦИЈА

4.1. Пример: Подносилац захтева је физичко лице и конкурише у оквиру Сектора руралног туризма

На планини Кукавици, недалеко од Лесковца, у руралном подручју, налази се сеоско туристичко домаћинство које је регистровано у складу са Законом о угоститељству и уписано је у Регистар пољопривредних газдинстава, Шифарник других непољопривредних активности, у оквиру Групе: 4, Сектор Рурални туризам, шифра 4.1. Пружање угоститељских услуга у категорисаним смештајним објектима капацитета до 30 индивидуалних лежајева.

Власник породичног пољопривредног газдинства је жена старости 32 године, са високом стручном спремом стеченом у високој школи струковних студија.

Газдинство је етно типа и састоји се од два категорисана објекта смештајних капацитета за укупно 20 гостију. Објекте је породица сопственим средствима преуредила и од старих планинских кућа, у којима је постојао вишак стамбеног простора, направила собе за смештај туриста. У трећем објекту се гостима само послужују храна и пиће и у њему се, традиционално, у организацији еколошког друштва, планинарског клуба и власнице туристичког домаћинства, одржавају Дани лековитог биља и гљива. Овај објекат био је део Првог јавног позива за ИПАРД Меру 7. Пројекат је успешно реализован и корисници подстицаја су исплаћена средства за изградњу и опремање објекта за послужење хране и пића.

Како су исплаћена ИПАРД средства за претходни пројекат, а објекат је брзо изграђен, корисница се одлучила да поднесе нови захтев у оквиру ИПАРД програма. Предмет захтева је изградња још једног објекта за смештај туриста, као и адаптација постојећа два који ће бити прилагођени (опремљени) за несметано кретање особа са инвалидитетом, деце и старијих особа. Испред објекта ће се изградити паркинг места и рампа, а купатило, спаваћа и дневна соба биће прилагођене за кретање гостију. Укупна вредност инвестиције је 90.000 евра.

С обзиром на то да је место инвестиције планински предео у коме су учестали проблеми са снабдевањем домаћинства електричном енергијом, власница објеката и подносилац захтева, одлучила је да конкурише за инвестиције у обновљиве изворе енергије - набавку соларних панела и батерија, тј. за соларну електрану од 10кW, коју ће кроз двосмерно бројило повезати на електроенергетску мрежу.

На овај начин, набавком батерија, решиће се проблем са нестанком струје, док ће трошкови за електричну енергију бити смањени готово шест пута. Соларни панели ће бити део пројекта изградње новог објекта и биће постављени на крову тог објекта који је јужно оријентисан.

Како је подносилац захтева особа млађа од 40 година, износ ИПАРД подршке биће 70% од износа прихватљивих трошкова, без ПДВ.

Када је у питању бодовање и рангирање, треба имати у виду следеће:

- Подносилац захтева је физичко лице млађе од 40 година, те у поступку бодовања остварује 7 бодова, као и додатних 5 бодова, јер је женског пола. Потенцијални подносиоци захтева, који су предузетници и правна лица, нису у могућности да остваре бодове по основу ова два критеријума;
- Такође, с обзиром на завршену високу стручну спрему стечену у високој школи струковних студија, подносилац захтева остварује 7 бодова;
- С обзиром на то да је место инвестиције катастарска парцела на којој се гради објекат у подручју са отежаним условима рада у пољопривреди, и то у планинском подручју, подносилац захтева остварује 6 бодова;
- На основу тога што су предмет захтева инвестиције у изградњу новог објекта за обављање непољопривредне делатности и постављање соларних панела, подносилац захтева ће остварити 10 бодова;
- У складу са критеријумима бодовања и рангирања, подносилац захтева ће остварити и 9 бодова за реализацију инвестиција у адаптацију објеката за потребе особа са инвалидитетом;
- Како је ова корисница већ конкурисала за ИПАРД подршку и средства су јој исплаћена, те у тренутку подношења захтева за одобравање пројекта има решење о одобравању пројекта из првог јавног позива за ИПАРД Меру 7, по овом критеријуму неће остварити 5 бодова.

4.2. Пример: Подносилац захтева је правно лице и конкурише у оквиру Сектора руралног туризма за опремање закупљеног објекта

У војвођанском селу на реци Тиси, налази се салаш у коме дуго времена нико није живео. На салашу се налази стамбени објекат и објекти који су служили за обављање

пољопривредне производње. Салаш је од физичког лица закупило привредно друштво регистровано у АПР чија се делатност односи на Остале услуге резервације и делатности повезане с њима, која обухвата: услуге резервације превоза, смештаја, исхране, изнајмљивање возила, обезбеђивање туристичких информација, промовисање туристичке понуде и сл. Привредно друштво се налази у активном статусу и у власништву је брачног пара. Већински власник од 51% је особа женског пола која има завршене академске студије. Седиште фирме је у руралном подручју.

С обзиром на то да је у питању закуп објекта, није могуће реализовати ИПАРД захтев са инвестицијама у изградњу објекта јер неће бити испуњен услов да грађевинска документација гласи на подносиоца захтева. Објекти на салашу нису коришћени у туристичке сврхе, те нису издавани до сада. План потенцијалног корисника је да активности на адаптацији објекта (хигијенско кречење, замена расвете, увођење смарт прекидача, инсталације за кабловску и интернет, и сл.) реализује сопственим средствима.

Предмет захтева овог корисника кроз ИПАРД јавни позив биће набавка: намештаја, кухињских уређаја, беле технике и ТВ уређаја, који би служили за опремање постојећег објекта који се налази на салашу. Узимајући у обзир велики број сунчаних дана, планирано је опремање постојећег спољашњег базена у смислу набавке мобилијара за базен, као и уређење простора око базена и око других објеката на салашу.

Како је конфигурација терена у Банату равна, туристима ће бити понуђено и бесплатно коришћење бицикала за које ће газдинство, такође, конкурисати, а које ће туристи моћи да користе за превоз до занимљивих културно-историјских споменика.

Имајући у виду да је салаш удаљен око 200 метара од реке Тисе, привредни субјекат планира да конкурише и за набавку једног чамца дужине до 6,51 метара, са мотором снаге до 5 kW, као и једног воденог скутера, за вожњу по реци. С обзиром на величину салаша, капацитет објекта за смештај неће прећи 30 гостију.

Како грађевински радови на објекту који је у закупу нису прихватљив трошак, а привредно друштво жели да унапреди квалитет туристичке услуге коју ће да пружа, такође планира да конкурише за опремање још једног старог објекта који је некада служио као помоћна просторија на салашу и да га претвори у *wellness* зону са хидромасажним базеном, финском сауном и сланом собом. Радове на адаптацији овог простора у *wellness* зони, подносилац захтева ће финансирати сопственим средствима. Пројекат предвиђа и изградњу трим стазе и шест паркинг места. У плану је и припрема интернет странице, која ће бити део ИПАРД захтева.

Када је у питању бодовање и рангирање, треба имати у виду следеће:

- Подносилац захтева, већински власник привредног друштва, има завршене академске студије на факултету и у односу на критеријуме бодовања, остварује 9 бодова;
- Привредно друштво планира да запосли два радника и то, једног који ће одржавати

објекте и једног који ће се бавити хигијеном објеката. У складу са критеријумима бодовања и рангирања, за два новозапослена овај подносилац остварује 12 бодова;

- Како ово привредно друштво први пут конкурише за ИПАРД подстицаје, по овом основу остварује 5 бодова.

4.3. Пример: Подносилац захтева је предузетничка радња (аутомеханичар) која конкурише у оквиру Сектора услуга малог обима за изградњу и опремање предузетничке радње

Млади пољопривредник са стеченом дипломом аутомеханичара, поднео је захтев за одобравање пројекта у оквиру Сектора услуга малог обима. Он живи у руралном подручју, у заједничком домаћинству са родитељима и са њима заједно обрађује око 8 хектара земље. Подносилац захтева се током школовања занимао за поправку пољопривредне механизације и волонтирао је у једном ауто - сервису. Како је добио подршку родитеља, одлучио је да отвори свој сервис - предузетничку радњу и да запосли још два друга. Због близине ауто-пута, планира да ради у две смене.

Пројектом је предвидео да реконструише и адаптира постојећу гаражу за трактор и претвори је у радионицу, а такође планира и да инсталира грејање, набави алат, опрему и машине за поправку аутомобила, као и да омогући пружање услуга и особама са инвалидитетом. Проценио је да му је за наведене инвестиције потребно око 120.000 евра. За поправку пољопривредне механизације неопходна му је и додатна опрема попут: глодалице, апарата за заваривање, струга и бушилице - чиме би комплетирао металостругарску опрему.

Поред тога, предузетничкој радњи потребно је и возило у сврху обављања услуге малог обима, врсте Н1 - возило за превоз терета, чија маса не прелази 3,5 t, и то типа каросерије: ББ – ван, за потребе обављања механичарских услуга - поправки ван седишта сервиса.

У циљу квалитетног сервисирања модерних возила, пројектом је предвиђена и набавка савремене ИТ опреме и технологије за утврђивање и отклањање кварова на возилима. За ову врсту инвестиција потребно је додатних 15.000 евра.

Доминантне активности овог корисника односе се на поправку аутомобила у Сектору услуга малог обима. С тим у вези, корисник се уписује у РПГ, Шифарник других непољопривредних активности, у оквиру ознаке Групе 5.1.1, са шифром из Уредбе о класификацији делатности број 45.20. Ова привредна делатност дефинисана је описом: Поправка моторних возила, мотоцикала и бицикала.

Када је у питању бодовање и рангирање, треба имати у виду следеће:

- Подносилац захтева – предузетничка радња, планира да запосли двоје људи. У складу са критеријумима бодовања и рангирања, за два новозапослена овај подносилац остварује

12 бодова;

- Подносилац захтева нема решење о одобравању пројекта из претходних ИПАРД јавних позива, и по овом основу остварује још 5 бодова;
- Иако је подносилац захтева предузетник који је млађи од 40 година, у поступку бодовања не остварује 7 бодова. Потенцијални подносиоци захтева, који су предузетници и правна лица, нису у могућности да остваре бодове по основу овог критеријума и критеријума који се односи на жене подносиоце захтева;
- Такође, с обзиром на завршену средњу стручну спрему, подносилац захтева остварује 5 бодова;
- Како је у питању реконструкција и адаптација објеката, подносилац захтева ће остварити 6 бодова само у случају ако у моменту подношења захтева за одобравање пројекта буде поседовао грађевинску дозволу, односно решење за извођење радова;
- С обзиром на то да место инвестиције, катастарска парцела на којој се гради објекат није у подручју са отежаним условима рада у пољопривреди, подносилац захтева не остварује 6 бодова;
- Критеријумима за бодовање и рангирање дефинисани су секторски критеријуми, према којима сваки корисник који подноси захтев за инвестиције у Сектор услуга малог обима остварује 3 бода;
- Како предмет захтева нису инвестиције у изградњу новог објекта за обављање непољопривредне делатности и изградња или опремање постројења за производњу енергије из обновљивих извора, подносилац захтева неће остварити додатних 10 бодова;
- У складу са критеријумима бодовања и рангирања, подносилац захтева ће остварити 9 бодова, јер реализује инвестицију у изградњу објеката за несметано кретање особа са инвалидитетом.

4.4. Пример: Подносилац захтева је привредно друштво које конкурише у оквиру Сектора услуга малог обима за изградњу и опремање пансиона за негу и чување кућних љубимаца (услуге збрињавања кућних љубимаца - смештај и исхрана, чешљање, чување и тренирање)

Привредно друштво, регистровано у АПР за трговину, поднело је захтев за ИПАРД подстицаје у Сектору услуга малог обима за инвестиције у изградњу и опремање пансиона за смештај кућних љубимаца без здравствене неге - услуге збрињавања кућних љубимаца (смештај и исхрана, чешљање, чување и тренинг). Већински власник поседује високу стручну спрему. Пољопривредно газдинство је регистровано са седиштем у општини Рашка, а у Шифарнику других

непољопривредних активности регистровано је под шифром 5.1.14. Услуга смештаја кућних љубимаца без здравствене неге.

Привредно друштво планира инвестицију у изградњу и опремање пансиона за негу и чување кућних љубимаца у насељеном месту које припада руралном подручју. Пансион ће чинити простор који је отворен – са кућицама за веће псе, као и затворени објекат, са три просторије у којима су боксеви за смештај, боравак и негу мањих паса. Такође, планирана је инвестиција у изградњу салона за негу љубимаца.

У плану је и набавка опреме за објекте за смештај и боравак паса, али и опреме за активности које ће реализовати тренери за псе током њиховог боравка у пансиону.

Вредност инвестиције у изградњу и опремање објеката је око 80.000 евра. Такође, планиране су промотивне активности који укључују инвестиције у дизајн и припрему веб-странице пансиона, као и налога на друштвеним мрежама.

Пројектом су предвиђене инвестиције у системе за грејање објеката - топлотне пумпе које користе спољашњи ваздух као обновљиви извор енергије. Уједно, ове топлотне пумпе могу да служе и за хлађење објеката током лета, јер као што греју зими, тако могу и да хладе лети. Топлотне пумпе су ефикасне у поступку преноса топлотне енергије.

Привредно друштво, планира да запосли два радника на неодређено време који ће радити у пансиону. Такође, планирана је и набавка возила за превоз животиња, и то возило врсте Н1- возило за превоз терета, чија маса не прелази 3,5t, типа каросерије: ВЕ – пикап, како би кућни љубимци могли да се превезу од пансиона до адресе власника.

Када је у питању бодовање и рангирање, треба имати у виду следеће:

- Како подносилац захтева планира да запосли два радника, према критеријумима бодовања и рангирања, за два новозапослена овај корисник остварује 12 бодова;
- Подносилац захтева нема решење о одобравању пројекта из претходних ИПАРД јавних позива, те по овом основу остварује 5 бодова;
- Како је у питању изградња објеката, подносилац захтева ће остварити 6 бодова само у случају ако у моменту подношења захтева за одобравање пројекта буде поседовао грађевинску дозволу, односно решење за извођење радова;
- С обзиром да се место инвестиције, катастарска парцела на којој се гради објекат, налази у општини Рашка, која је рурално подручје, али није у подручју са отежаним условима рада у пољопривреди (испод 500 m надморске висине), подносилац захтева не остварује 6 бодова;
- За инвестиције у Сектор услуга малог обима, за које је овај корисник конкурисао, додељује се 3 бода;

- С обзиром на завршен факултет, подносилац захтева остварује 9 бодова;
- Како су предмет захтева инвестиције у топлотне пумпе, подносилац захтева остварује додатних 10 бодова за инвестиције у обновљиве изворе енергије.

4.5. Пример: Подносилац захтева је предузетничка радња која конкурише у оквиру Сектора услуге малог обима (стари занати) за набавку алата за израду корпарско – плетарских производа

Корпарско - плетарски занат је стари занат у коме се користи природни материјал за израду: корпи које се користе за цвеће, ношење хране, чување веша, ношење кућних љубимаца...; плетених омотача за боце разних облика и величине; столова и столица; стелажа, разних украсних производа и др. Овај стари занат некада је био изузетно распрострањен, али су ову врсту производа заменили индустријски производи.

Ипак, дугу традицију породичног посла успешно негује корпар из руралног подручја, села удаљеног 20 km од Краљева, који је занат научио од свог оца. Пуних двадесет година се бави овим послом.

Подносилац захтева за ИПАРД подстицаје у Сектору услуга малог обима, на почетку бављења овим занатом, основао је своју предузетничку радњу и добио сертификат од Министарства привреде за обављање активности у области традиционалних заната, старих и уметничких заната и послова домаће радиности. Од тада, он се налази у Евиденцији (Регистру) сертифицираних старих и уметничких заната и послова домаће радиности – тј. у централној јавној бази података о издатим сертификатима. Подносилац захтева за одобравање пројекта разврстан је у ранг микро правних лица. За његову породичну радионицу неопходно је да набави додатне алате попут: тестера, маказа и косачица, казана за кување, клешта, чекића, шила за саму израду производа, као и калупе на којима се обликују производи. Такође, планирана је и инвестиција у дизајн и припрему веб презентације за потребе рекламирања производа и продају преко интернета. Укупна вредност инвестиције је 15.000 евра, а предвиђени износ подршке 70% од укупних прихватљивих трошкова. Очекивани износ ИПАРД подршке је око 10.000 евра, а минимални утврђени износ подршке за овај сектор је 5.000 евра.

По квалитету, производи овог корисника познати су у целој земљи. Како је Београд највеће тржиште и посећује га велики број туриста, свој продајни објекат овај корисник позиционирао је у ширем центру Београда. Подносилац захтева нема потребу за изградњом нових објеката и запошљавањем радника.

Када је у питању бодовање и рангирање, треба имати у виду следеће:

- Подносилац захтева нема решење о одобравању пројекта из претходних ИПАРД јавних позива и по овом основу остварује 5 бодова;
- С обзиром на завршену средњу школу, подносилац захтева остварује 5 бодова;

- Како су инвестиције овог корисника у Сектор услуга малог обима, по овом критеријуму му се додељују 3 бода;

- Као предузетник подносилац захтева не остварује бодове за младе испод 40 година, нити за женски пол. Такође, не остварује бодове за запошљавање, као ни за изградњу објеката, нити за изградњу/опремање у области обновљивих извора енергије. Пошто је у питању захтев за набавку алата, корисник не остварује ни бодове за прилагођавање објеката за приступ старијим особама, деци и особама са инвалидитетом.

4.6. Пример: Подносилац захтева је предузетничка радња која конкурише у оквиру Сектора директног пласмана производа за инвестирање у опремање закупљеног објекта, за продају малих количина производа од прерађеног воћа и поврћа

Додавање вредности примарним биљним производима произведеним на газдинству, кроз прераду, једна је од најтипичнијих активности диверзификације пољопривредних газдинстава. Прерада хране биљног порекла је најчешћи извор додатних прихода пољопривредних газдинстава у јужној Србији. Услови за стављање у промет малих количина хране биљног порекла, прописани су посебним Правилником о малим количинама производа биљног порекла.

Млада пољопривредница из села Вучје, у објекту малог капацитета који је уписан у одговарајући регистар објеката у пословању храном који води Министарство пољопривреде, прерађује воће и поврће, у складу са наведеним правилником. Предузетничка радња је пре три године регистрована у Агенцији за привредне регистре. Такође, у Регистру пољопривредних газдинстава уписане су шифре: 1.05 Производња и промет производа од воћа обрађеног топлотом - кување/пастеризација - производи од термички обрађеног воћа и 1.07 Производња и промет производа од поврћа обрађеног топлотом - кување/пастеризација - производи од термички обрађеног поврћа.

На пољопривредном газдинству налази се осам пластеника у којима се гаје паприка и парадајз и прерађују у ајвар и пинђур, док из воћњака, на коме је посађен један хектар шљива и кајсија, праве слатко и џем.

Наведеним правилником о малим количинама производа утврђено је да њена производња и промет производа могу износити до 16.000 kg годишње - производа од термички обрађеног поврћа и до 20.000 kg годишње - производа од термички обрађеног воћа.

Како је промет малих количина производа које су прописане овим правилником могућ на целој територији Србије, подносилац захтева планира да закупи објекат у ширем центру Београда и да поднесе захтев за бесповратна средства за Мериу 7 - Сектор директног пласмана производа. Предмет инвестиције биће набавка опреме за објекат у коме ће продавати своје производе од воћа и поврћа.

Подносилац захтева – предузетничка радња, планира да запосли двоје људи који ће радити у продајном објекту, по један у свакој смени. Предмет ИПАРД захтева је набавка опреме у складу са ЛПТ: намештаја за продајни објекат/простор (кухињски елементи, радне површине, судопера, полице/сталаже, столови, ормани, потрошачке корпе); пултне касе; покретна опрема (колица); уређаји/апарати за одржавање температуре (замрзивачи, фрижидери, хладне витрине); апарати за мерење готових производа, као и опрема за паковање/затварање/етикетирање и декларисање готових производа од воћа и поврћа.

Када је у питању бодовање и рангирање, треба имати у виду следеће:

- Подносилац захтева планира да запосли два лица, те у складу са критеријумима бодовања и рангирања остварује 12 бодова;
- Подносилац захтева нема решење о одобравању пројекта из претходних ИПАРД јавних позива и по овом основу остварује 5 бодова;
- С обзиром на завршену средњу стручну спрему, подносилац захтева остварује 5 бодова;
- Како није у питању изградња објекта, подносилац захтева неће остварити 6 бодова;
- С обзиром да се место инвестиције, катастарска парцела на којој се опрема објекат, налази у граду Београду, који није рурално подручје, подносилац захтева не остварује 6 бодова;
- Како се инвестиције налазе у Сектору директног пласмана пољопривредно – прехранбених производа и производа домаће радиности, овом кориснику се додељује 5 бодова;
- Како предмет захтева нису инвестиције у обновљиве изворе енергије, подносилац захтева неће остварити додатних 10 бодова;
- Како предмет захтева нису инвестиције у прилагођавање објекта за потребе особа са инвалидитетом, корисник неће остварити 9 бодова.

**МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И
ВОДОПРИВРЕДЕ**

УПРАВА ЗА АГРАРНА ПЛАЋАЊА

Адреса: Булевар Михајла Пупина 113а, Београд

Телефон: +381 11 30 20 100; +381 11 31 07 013

✉ ipard.info@minpolj.gov.rs

ИПАРД УПРАВЉАЧКО ТЕЛО

Адреса: Булевар краља Александра 84, Београд

 @ipardnadlanu

 ipardnadlanu

Припрема и реализација брошуре: МПШВ - ИПАРД Управљачко тело

У публикацији су коришћене фотографије из следећих извора: <https://canva.com> (Pro верзија) и ауторске фотографије МПШВ – УТ и УАП. Захваљујемо се НВО Натура Балканика – Димитовград, Србија, на фотографијама пиротског ћилима.

IPARD

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Министарство пољопривреде,
шумарства и водопривреде

Co-funded by
the European Union